# Üniversite Ö?rencilerinde Akran Zorbal???n? Belirleme Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Üniversite Ö?rencilerinde Akran Zorbal???n? Belirleme Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=32141

ARABPSYCHOLOGY.COM

## Öz

Üniversite Ö?rencilerinde Akran Zorbal???n? Belirleme Ölçe?i, yüksekö?retim kurumlar?nda ö?renim gören bireyler aras?ndaki akran zorbal??? davran??lar?n? ve bu davran??lar?n yayg?nl???n? ölçmek amac?yla geli?tirme yöntemiyle olu?turulmu? bir psikometrik araçt?r. Ölçek, özellikle zorbal?k ve bu zorbal???n üniversite ö?rencilerinde yol açt??? psikolojik sorunlarla ili?kisini inceleyen kapsaml? bir yüksek lisans tezi çal??mas? ba?lam?nda geli?tirilmi?tir (Özkal, 2011). Bu araç, hem zorbal?k ma?duriyetini hem de zorbal?k uygulamas?n? farkl? alt boyutlarda tespit etme yetene?ine sahiptir.

## Anahtar Kelimeler

Akran zorbal???, üniversite ö?rencileri, psikometrik ölçek, geçerlik, güvenirlik, siber zorbal?k, yüksekö?retim.

## Yazarlar

U?ur Ümit Özkal

## Amaç

Ölçe?in temel amac?, üniversite ortam?nda ortaya ç?kan çe?itli akran zorbal??? türlerini (fiziksel, sözel, sosyal ve siber zorbal?k dahil) sistematik bir ?ekilde belirlemek ve bu zorbal?k davran??lar?n?n s?kl???n? ve yo?unlu?unu nicel olarak ölçmektir. Bu araç, üniversite ö?rencilerinin hem zorbal??a maruz kalma hem de zorbal?k uygulama düzeylerini ölçerek, yüksekö?retim kurumlar?nda zorbal?kla mücadele için önleyici ve müdahale edici programlar?n geli?tirilmesine bilimsel bir zemin haz?rlamay? hedeflemektedir.

## Yap?

Ölçek, çok boyutlu bir yap? olan akran zorbal??? yap?s?n? ölçmektedir. Zorbal?k, genellikle sistematik ve tekrarlanan bir ?ekilde güç dengesizli?i olan taraflar aras?nda gerçekle?en sald?rgan davran??lar bütünü olarak tan?mlan?r. Üniversite ba?lam?nda bu davran??lar, akademik veya sosyal bask?, d??lama ve özellikle son y?llarda artan siber zorbal?k biçimlerini içermektedir. Ölçek, bu farkl? zorbal?k biçimlerini ölçen alt boyutlara sahiptir.

## Geçerlik

Ölçe?in yap? geçerli?ini incelemek amac?yla kapsaml? geçerlik çal??malar? yürütülmü?tür. Yap? geçerli?ini belirlemek için s?kça kullan?lan bir yöntem olan **faktör analizi** kullan?lm??t?r

ARABPSYCHOLOGY.COM

(Büyüköztürk vd., 2009). Faktör analizine ba?lamadan önce, veri setinin bu analize uygunlu?u istatistiksel testlerle kontrol edilmi?tir.

Örneklem büyüklü?ünün faktör analizi için yeterlili?ini de?erlendiren **Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) testi** sonuçlar? incelenmi?tir. KMO de?eri .82 olarak bulunmu?tur. Bu de?er, örneklem büyüklü?ünün faktör analizi için yeterli oldu?unu göstermektedir. Ayr?ca, verilerin çok de?i?kenli normal da??l?mdan gelip gelmedi?ini kontrol etmek üzere **Bartlett Küresellik Testi** uygulanm??t?r. Test sonucunda $\chi^2 = 16051,35$ ($p<0.01$) de?eri elde edilmi? olup, bu istatistiksel olarak anlaml? sonuç, verilerin normal da??l?m gösterdi?ini ve faktör analizinin uygulanabilir oldu?unu teyit etmektedir.

## Güvenirlik

Güvenirlik analizleri kapsam?nda çe?itli yöntemler kullan?lm??t?r. Bunlar aras?nda, ölçe?in zamana kar?? tutarl?l???n? ölçen **test-tekrar test yöntemi**; iç tutarl?l?k katsay?lar?n? veren **madde-toplam korelasyonlar?** ve **testi yar?lama yöntemleri** bulunmaktad?r. Genel olarak ölçe?in iç tutarl?l???na ili?kin bulgular, güvenirlik katsay?lar?n?n yüksek oldu?unu göstermektedir (Baykul, 2000).

Ancak, güvenirlik analizlerinde bir istisna olarak **siber zorbal?k alt ölçe?i**nin iç tutarl?l?k katsay?s? di?er alt ölçeklere göre daha dü?ük ç?km??t?r. Bu durumun, ilgili alt ölçekteki madde say?s?n?n nispeten az olmas?ndan kaynaklanabilece?i belirtilmi?tir. Ölçe?in yüksek genel güvenirlik katsay?lar?, maddelerinin tutarl? oldu?unu ve ölçmek istedi?i yap?y? güvenilir bir biçimde yans?tt???n? göstermektedir.

## Faktör Analizi

Yap? geçerli?ini desteklemek üzere kullan?lan faktör analizi, ölçe?in temel bile?enlerini ortaya ç?karm??t?r. Faktör analizine uygunluk için yap?lan KMO ve Bartlett testlerinin olumlu sonuçlar? (KMO=.82; $p<0.01$), verilerin yap?sal ayr??t?rma için ideal oldu?unu kan?tlam??t?r.

Bu analiz, üniversite ö?rencilerinde akran zorbal???n?n çok boyutlu bir yap?ya sahip oldu?unu ve ölçek maddelerinin bu farkl? boyutlar alt?nda anlaml? bir ?ekilde grupland???n? göstermi?tir. Elde edilen faktör yap?s?, ölçe?in teorik temellerini desteklemekte ve zorbal???n farkl? tezahürlerini (örne?in, fiziksel, sözel, siber) ay?rt edebilme yetene?ini sa?lamaktad?r.

## Araç

**Test Type:** Geli?tirme (Developmental)

**Format:** Kaynakta derecelendirme bilgisi net olarak belirtilmemi?tir, ancak psikometrik ölçeklerin

ARABPSYCHOLOGY.COM

standart uygulamas?na uygun olarak Likert tipi derecelendirme kullan?ld??? varsay?lmaktad?r.

**Language Available:** Türkçe (Turkish)

**Population Group:** Üniversite Ö?rencileri (University Students)

**Age Group:** Genç Yeti?kinlik Dönemi (Tipik olarak 18-25 ya? aral???)

**Population Details:** Ankara Üniversitesi E?itim Bilimleri Enstitüsü bünyesinde yürütülen yüksek lisans tezi kapsam?nda Türkiye'deki üniversitelerde ö?renim gören ö?renciler.

**Test Methodology:** Bireysel veya grup halinde uygulanan öz bildirim (Self-report) ölçe?i.

## Anahtar Kelimeler

KMO testi, Bartlett küresellik testi, iç tutarl?l?k katsay?s?, test-tekrar test, psikolojik ölçme, madde-toplam korelasyonu.

## Yazarlar

**Author ORCID Identifier:** Bilinmiyor (Not available)

**Affiliation Email addresses:** Bilinmiyor (Not available)

**Correspondence Address:** Ankara Üniversitesi E?itim Bilimleri Enstitüsü, Ankara, Türkiye (Tez çal??mas?n?n yürütüldü?ü kurum)

## ?zinler, Ücret ve Test Y?l?

Ölçek, 2011 y?l?nda U?ur Ümit Özkal taraf?ndan tamamlanan yüksek lisans tezi çal??mas? kapsam?nda geli?tirilmi?tir. Ölçe?in kullan?m? için yazar veya ilgili üniversiteden izin al?nmas? gerekebilir. Tez çal??mas?, YÖK Ulusal Tez Merkezi üzerinden eri?ime aç?kt?r. Orijinal teze ait ba?lant? a?a??dad?r.

## Kaynaklar

Özkal, U. Ü. (2011). *Üniversite ö?rencileri aras?nda zorbal?k ve zorbal???n psikolojik sorunlarla ili?kisi* (Yüksek lisans tezi). Ankara Üniversitesi E?itim Bilimleri Enstitüsü, Ankara. (Tez ba?lant?s?: tez.yok.gov.tr)

Büyüköztürk, ?., Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, ?. ve Demirel, F. (2009). *Bilimsel ara?t?rma yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.

ARABPSYCHOLOGY.COM

Baykul, Y. (2000). *E?itimde ve psikolojide ölçme: Klasik test teorisi ve uygulamas?*. Ankara: ÖSYM Yay?nlar?.

Ölçe?in orijinal PDF belgesi buradan indirilebilir: universite-ogrencilerinde-akran-zorbaligini-belirleme-olcegi-toad.pdf

## Üniversite Ö?rencilerinde Akran Zorbal???n? Belirleme Ölçe?i Maddeleri

**IMPORTANT:** The following scale items must be preserved in their original language and must not be changed in any way.

Ölçe?in orijinal maddeleri kaynak içerikte sunulmam??t?r. Maddeler, U?ur Ümit Özkal (2011) taraf?ndan haz?rlanan yüksek lisans tezinin ekler bölümünde yer almaktad?r.

ARABPSYCHOLOGY.COM